

Boldogságvágy és örökös allelujázás

Karizmatikus áradat Brazíliában

Beszélgetés *Maria Clara Bingemer* felszabadítási teológusnővel

Milyen kihívások és problémák előtt áll az egyház Brazíliában, a legnagyobb katolikus országban, tekintettel a gyors társadalmi változásokra?

Arra lenne szükségünk, hogy a felszabadítási teológia erőteljesebben lépjen fel. Ez a teológia egyáltalán nem tűnt el, hanem gazdagabbá és sokoldalúbbá vált, és manapság ökológiával, a nemek egyenlőségével, a rasszok és etnikumok kérdéseivel is foglalkozik. A latin-amerikaiak egyharmada a társadalomból kizártak közé tartozik; messze a szegénységi küszöb alatt vegetálnak, annak a pluralista társadalomnak az összetett valóságában, amelyet sok lehetőség és nagy kulturális teljesítőképesség jellemez. A szegények körében nemcsak gyengeségekkel, hanem életképes erőforrásokkal is találkozunk. A mindezekre reflektáló teológusokat azonban lelohasztja az egyházi vezetés, mivel büntetések fenyegetik őket, például a Róma által kiírott vezeklő hallgatás. II. János Pál idején 144 teológust érintett ez.

Mit jelent ez konkrétan a mai teológiára nézve?

A teológiai „termelés” erősen visszaesett. A felszabadítási teológia csúcán hallatlanul sok új, érdekes teológiai reflexiót publikáltak, manapság viszont már csak kevés ilyen könyv jelenik meg. Ezért a brazil egyházi hierarchiának most ösztönöznie és támogatnia kellene mindenkit, aki felszabadítási teológiai munkát akar végezni. Mert hitnek lehet-e tekinteni azt a hitet, amely nem gondoskodik több igazságosságról és szeretetről? A püspököknek bátorítaniuk kell a papokat, szeminaristákat, laikusokat, hogy egyházközségeikben hozzanak létre olyan tanulmányi csoportokat, amelyek félelem nélkül közzéteszik eredményeiket.

Hogyan birkóznak meg a teológusok a gondolkodás akadályaiival, mit eredményez a félelem Rómától?

Megteremtették az öncenzúra mechanizmusát, amittől szabályosan sterillé vált a teológiai tevékenység. Ezeket az állapotokat meg kell szüntetni. Nem lehetünk továbbra is a félelem egyháza, mert ez egyszerűen félelmetes. Minden síkon megakadályozzák, hogy a valóságra reflektáljunk. Ezért nincs jelen az egyház a társadalmi vitákban. Csak a nagyvárosi egyházközségekhez tudok fordulni, hogy bátran nézzenek szembe a kihívásokkal, foglalkozzanak pszichológiával, művészetekkel és a médiumokkal, és legyenek jelen az internet virtuális világában is.

A 190 millió brazil 80%-a már a nagy városokban él – hogyan boldogulnak a katolikus egyházközségek a szektákkal és a pünkösdistákkal?

Ezek agresszívek. Szervezeti felépítésük sokkal kevésbé merev, mint a miénk. Ha egy hívő úgy érzi az istentiszteleten, hogy a Szentlélek inspirálja, egyszerűen elkezd beszélni. A mi liturgiánk sokkal ellenőrzöttebb. Ráadásul az ő lelkipásztoraik laikusok, lehet családjuk, nem kell semmiféle cölibátust megtartaniuk. Egy kis csoport már új egyházat alapíthat, s ezeknek a rugalmassága éles ellentét-

ben áll a mi szigorúságunkkal és intézményeink nehézségével. Ezért rugalmassá kell tennünk struktúráinkat, engedményeket kell tennünk anélkül, hogy a lényeghez hozzányúlnánk. Ellenkező esetben egyre több katolikus tér majd át a szektákhoz, és növeli azok vonzerejét.

Egységes tömbként állnak-e szemben a szekták a katolikus egyházközségekkel?

Különböztetni kell, mert a szektákra és a pünkösdistákra nagyon jellemző az elvándorlás: a hívők gyakran mennek egyikből a másikba. Vallási atomizálódás figyelhető meg, s emellett a kettős vagy többszörös vallási közösségekhez tartozás. Ez a jelenség fokozódik.

A karizmatikus mozgalom a maga hallatlanul népszerű jelképes alakjával, a São Paoló-i Marcelo Rossi atyával ma már gond nélkül összehoz három-négy millió hívőt egy-egy szabadtéri misére. Növekvő ellensúlyt alkotnak-e a „karizmatikusok” a szektákkal szemben?

A karizmatikus megújulási mozgalom ténylegesen nagyon megnőtt – és időközben nagyon elismertté vált egész Brazília katolikusainak körében. Ezt nemcsak negatívumnak látom, mivel egyházunk érzelmetelibbé, elevenebbé lett ezáltal, egyszer csak lettek vidám, sőt táncos istentiszteleteink is. Eppen a fiatalok azonosulnak a karizmatikusok zenéjével. Mindez világos üzenet az egyházi vezetésnek, hogy többet törődjön a hívők érzelmeivel. Ugyanakkor bizonyos felszíniességet veszek észre ebben a mozgalomban. Brazília katolikus egyházának legfontosabb kihívása, hogy újraélessze a mély istenmegtapasztalást – s ehhez nagyon is jól illenek a vidám szentmisék. De mindennek mélyenszántónak is kell lennie. A hivatalos egyház sokat beszél arról, hogy jobban be kell vonni a laikusokat, de egyáltalán nem tesz eleget ennek érdekében. Többet kell befektetni a laikusokba, a pénzt és az emberi erőforrásokat nem szabad csupán a klérusra fölhasználni. Az én Rio de Janeiró-i teológiai fakultásomon a legtöbb hallgató laikus, nagyobb részt nők – s körükben érzem a spirituális éhséget, de a teológiai ismeretek vágyát is. Az egyháznak jobban kell segítenie az ebben rejlő erő kibontakozását, és különösen a nőket kell támogatnia, hogy megalkossák saját teológiájukat.

És mi a helyzet az egyházközségekben?

Egyházközségeink komoly problémája, hogy a laikusok nem hisznek magukban, éppen azért, mivel még nem vonták be, és nem veszik igénybe őket eléggé. Nő vagyok, és magam is érzem ezt, amikor laikusokkal foglalkozom. És azt is meg kell fontolni: aki életét – vagy annak egy részét – az egyháznak akarja szentelni, annak pénzre van szüksége ahhoz, hogy emberhez méltó körülmények között tehessen ezt.

Forrás: Publik-Forum, 2008/20

A szerző 1949-ben született, a Pápai Egyetem professzora és dékánja Rióban, többek között a Szent Ignác-i lelkiesség szakértője. Férjével három gyereket nevelt fel.